

Το Αθέατο Μουσείο

The Unseen Museum

ΑΡΣΙΝΟΗ Β΄ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΣ

ARSINOË II PHILADELPHUS

Ένα κέρας που είναι ορατό πάνω από το δεξιό αυτί και τμήμα ενός ουραίου (κόμπρας) πάνω από το μέτωπο, δεν αφήνει καμιά αμφιβολία πως το κεφάλι από βασάλτη, που λαξεύτηκε γύρω στο 270 π.Χ., απεικονίζει την Αρσινόη Β΄ Φιλάδελφο της Αιγύπτου. Το κέρας του κριόμορφου θεού Μένδητος, του οποίου υπήρξε ιέρεια, είναι πιθανόν μέρος του στέμματος που σχεδιάστηκε αποκλειστικά γι αυτήν.

Η Αρσινόη ήταν πρωτότοκη κόρη του στρατηγού και διαδόχου του Μεγάλου Αλεξάνδρου, Πτολεμαίου Λάγου, ο οποίος κυβέρνησε την Αίγυπτο ως Πτολεμαίος Α΄ Σωτήρ, ιδρύοντας τη μακεδονική δυναστεία των Πτολεμαίων που είχε τελευταία βασίλισσά της την Κλεοπάτρα Ζ΄.

Η Αρσινόη έζησε μια ταραχώδη και τραγική ζωή ως πρωταγωνίστρια αλλά και ως θύμα μηχανορραφιών σε τρεις βασιλικές αυλές. Έφηβη δόθηκε σε γάμο με τον ηλικιωμένο βασιλιά της Θράκης Λυσίμαχο, με τον οποίο έζησε στην πρωτεύουσά του Λυσιμάχεια, μέχρι το βίαιο θάνατό του σε μάχη. Νεαρή χήρα, και αγωνιώντας να προστατεύσει τους τρεις γιους της, κατέφυγε τότε στην πόλη της Χαλκιδικής Κασσάνδρεια όπου παντρεύτηκε τον ετεροθαλή αδελφό της, βασιλιά της Μακεδονίας Πτολεμαίο Κεραυνό. Εκείνος όμως σκότωσε τα δύο μικρότερα αγόρια της αμέσως μετά το γάμο. Απελπισμένη η Αρσινόη κατέφυγε στην πατρίδα της την Αίγυπτο, όπου βασιλιάς ήταν πια ο αδελφός της Πτολεμαίος Β΄.

Ονομάστηκαν Φιλάδελφοι όταν εκείνη έγινε σύζυγος και βασίλισσά του, προστάτιδα των γραμμάτων και των τεχνών και αρχιέρεια μέχρι το θάνατο και τη θεοποίησή της. Οι «θεοί αδελφοί» υπήρξαν το πρώτο ζεύγος αδελφικού γάμου, ξεκινώντας μια πρακτική που ακολούθησαν και επόμενοι Πτολεμαίοι, άγνωστη στην πατρογονική τους μακεδονική αυλή αλλά παραδοσιακή στις φαραωνικές δυναστείες.

Η Αρσινόη με το περίτεχνο στέμμα της σε ανάγλυφο τοίχου του ναού της Ίσιδας στις Φίλες, νησίδα του Νείλου

Arsinoë wearing her ornate crown on a wall relief in the Isis temple on Philae, a Nile island

Αρσινόη Β΄
Βασίλισσα της Θράκης,
της Μακεδονίας και
της Αιγύπτου
Περίπου 316-270 π.Χ.

Arsinoë II
Queen of Thrace,
Macedonia and Egypt
Circa 316-270 BC

A horn that is visible above the right ear and part of a uraeus (rearing cobra) above the forehead, leaves no doubt that the basalt head, carved circa 270 BC, depicts Arsinoë II Philadelphus of Egypt. This horn of the ram god Mendes, of whom she was a priestess, is probably part of the crown that was designed exclusively for her.

Arsinoë was the eldest daughter of Ptolemy son of Lagos, a general and successor to Alexander the Great; he ruled Egypt as Ptolemy I Soter and founded the Ptolemaic dynasty, of Macedonian origin, that ended with the reign of Cleopatra VII.

Arsinoë lived a turbulent and tragic life as a leading figure and also a victim of intrigues in three royal courts. She was only a teenager when she was given in marriage to the elderly King Lysimachus of Thrace. With him she lived in his capital city Lysimachia, until his violent death in battle. As a young widow, and in agony of protecting her three sons, she then fled to the city of Chalcidice Cassandria, where she married her half-brother, the King of Macedonia Ptolemy Ceraunus ("Thunderbolt"). He, however, killed her two younger boys immediately after the wedding. In despair, Arsinoë fled to her motherland Egypt, where her full brother Ptolemy II had ascended to the throne.

They each assumed the title Philadelphus when she became his wife and queen, patron of arts and letters and archpriestess until her death and deification. The "sibling gods" became the first couple of sibling marriage. Thus they initiated a practice observed also by succeeding Ptolemies; a practice unknown to their ancestral Macedonian court but traditional with preceding pharaonic dynasties.

